

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очи і душу ми вареш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і экспедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровского (Хорунщини). Экспедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Рекламациі неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Російська аграрна програма.

(X) Аграрна справа є головною болячкою російського царства і від її розумного вилічення зависимий спокійний розвиток держави. Одначе ані правительства ані перша дума не могли здобути ся на таку програму, яка би дала ся здійснити і заспокоїла потреби хліборобів. Перед двома тижнями міністерство Столипіна пускає в дневниках вісти, що оно дійсно займає ся хліборобским питанєм на реальній основі і бажає витворити для малоземельних селян краєвий фонд для поправи їх долі, одначе рішучо мусить бути противне насильному вивласненю приватної посілости.

Одначе, як запевняють дневники півурядові, ані Столипін ані міністер рільництва кн. Васильчиков не має нічого проти добровільної продажі землі поміщицької селянам. Лише здає ся кн. Васильчикови, що за багато землі зголошеноби на продаж в селянським банку і що тепер треба би жалувати тих, що продавалиб землю, бо за ню не діставалиб готівки, лише були би приневолені вдоволити ся рентовими листами, котрих курс мавби нахил до спаду. Сій многоважній справі присвятив проф. Баллоб окрему розвідку в N. fr. Presse, котрої змістом поділимо ся нашими читачами.

Справедливо вказує він на те, що для князя Васильчикова є міродатним не справа хліборобів, але інтерес власників. Кн. Васильчиков запевняє, що в означених границях (але не каже яких) край є зовсім забезпечений що до землі для селян. Окрім того пущено в світ другу рожеву вість, що селянський банк пересправляє що до закупна трех мільонів десятин землі. А вже яко вінець сеї аграрної програми появил ся указ, котрим продає ся селянському банкови 4 мільони десятин належних до апанажи (царської родини). Таким способом отже краєвий фонд мав би до розпорядимости около 7 мільонів десятин (= 7·8 мільонів гектарів). На европейскі погляди значило би се вельми богато, бо се відповідає обшаром $\frac{1}{7}$ части простору Німеччини, а $\frac{1}{4}$ Долитавії. Але на потреби російського селянства, о скілько ему можна помагати екстензивною дорогою, дорогою помноження его посілости земельної, не має се иншого значіння, як каплі пущеної на горячий камінь,

бо се відповідає $\frac{1}{16}$ чвсти дотеперішньої земельної посілости. Про землю апанаж треба примітити, що з 4 мільонів десятин ледви половина є управна с. в. може бути ужита яко ріля, пасовиско або сіножать, а друга половина є лісиста і може селянам достарчити хиба дров. Обшар полишений царській родині після знесеня кріпацтва виносить в європейській Росії около 8 мільонів десятин, але з того в кругло 5 мільонів лісу (а з сего припадає 3 мільони на лісові околиці північні непридатні зовсім під управу рільну), а 1 мільон на пасовиска в пустахах Астраханської губернії. Придатної під рільну управу землі мала европейска Росія в добрах апанажи в р. 1901 1,827.068 дес. і се випустила в аренду, а з того селянам 1,637.134 десятин за 4,378.409 рублів. Годі зрозуміти, яке се має бути добродійство для селян (приватні добра в Росії винаймають пересічно за 5-7 рублів, а апанажові за 1-6 від десятини). Дивно, що нічого не сказано про ціну продажі. Насуває ся мимохіть підозрінє, що департамент апанаж хотів з продажею зробити добрий інтерес і тим підвишити свої доходи. На всякий спосіб дотеперішнє поступованє селянського банку не може розбуджувати довіря. Головним вислідом его діяльности було, що під впливом земельної нужди селян що раз лекшим уділюванєм кредиту в останних 20 роках в Росії ціни землі в трое збільшили ся, а то при спадку цін збіжа, в часі, коли в цілім світі ціни землі остали незмінені, (в краях з охоронним цлом для збіжа), або навіть спали (як в Англії, Данії, Нідерляндах) о 20—30%. Від часу реорганізації селянського банку в 1895 р., коли він дістав право не лише, як перед тим, бути посередником між продавцями а покупцями, але також набувати добра для відпродажи селянам, підскочили ціни землі страшно в гору завдяки небездоганному поступованю деяких впливових осіб. Так н. пр. міністер царского двора Воронцов і Дашков продав в 1900 р. своє велике майно в Саратовщині 41.894 десятин селянському банкови за $3\frac{1}{2}$ мільона рублів, около 88 рублів за десятину, отже півтора рази більше як пересічна ціна. Міністер Дурново дістав за 3850 десятин 525.000 рублів. Колиж була подажа дешевих обшарів, тоді перше дали їм понасти в руки спекулянтів, що би відтак розпарцелювати їх за високу ціну. Селянський банк став від 1895 р. помічним інститутом поміщиків. В р. 1885 заложено поміщичий банк

земельний для пособлюваня поміщикам і уділювано їм в тій цілі дешевих позичок (спершу на $4\frac{1}{2}$ з $\frac{1}{2}$ % на удержанє банку, опісля на 4%, відтак на $3\frac{1}{2}$ з те пер знов від 1900 р. на 4%). Колиж поміщик не міг заплатити відсоток, то їх гіпотековано до висоти 12%. Якже ще й в таким разі не міг оплатити довгів процентових, тоді на ново оцінювано добра і підвишувано позичку. Можна отже сміло сказати, що правительство користувало ся жаждобю землі у селян, що би ціни землі в інтересі поміщиків підогнати дуже високо — оно провадило політику нечувану, можливу лише посеред безконтрольного чиновництва. Як вернемо до цін землі, які поміщики в 1861 р. діставали за викуплену селянську землю, около 28 рубл. за десятину, і всіма російськими аграрними політиками уважану превисокою, то наслідком діяльности селянського банку ті ціни підскочили в четверо або п'ятеро. Певно підвишенє дасть ся пояснити будовою залізниць, по 1895—98 коли всі головні лінії були вибудовані, ціни землі подвоїли ся, але за дальше підвишенє цін одвічальний банк селянський і поміщичий і високе чиновництво.

(Дальше буде).

Пробудженє України.

Наче громом поразила нас вість про репресії против української преси, які проявили ся в ревізіях та арештованях в київських редакциях. Українська преса відразу станула на височині свого завдання, а як понимала свої обовязки, нехай стане доказом горяча відозва «Рідного Краю» до Українців, яку отсе наводимо у повному змісті:

Коли Україна прокинулась серед сучасного глибокого руху, що йде по всій Русі, вона побачила все своє лихо, всю недолю свою.

Найгірше лихо, котрого жахався незабутний великий Тарас Шевченко, сколось!

Україна, справді, зосталась затого без усього, що було в неї найдорожше. Все, що має кожен нарід, вона позбулась. Її приспали злії люди, як каже Тарас, і за час сієї летаргії (сну) одібрали все, що можна.

Не кажучи вже про автономний устрій, з яким Україна почала спільне життя з Росією, вона позбулась і того демократичного ладу, що ставав ґрунтом життя вільного колись краю. Скасовано

її освіти, віднято у народа язик. Навіть власне ймення, яким відрізняє себе кожен нарід від другого, зникло; український народ забув, як його звуть.

Тяжкий стан, який чи бачила коли історія, в такій мірі, при такій численності народу, та й чи побаче в друге!

От серед яких умов Україна починає нове політичне громадське свідоме життя.

Без своєї освіти, без провідників її, без певної культурної зброї, зрабований, знасилений народ виходе на боротьбу за соціальне та культурне поліпшення свого життя.

Чи здолає-ж він, чи звоює собі ліпшої долі, коли навкруги оточує його «висша культура», узброєна усіма засобами утиску, експлоатації?

Чи зможе він піти поруч з рухом, до якого причипилась ціла російська держава?

Для України се питання стоїть дуже гостро.

На його відповіді можна тільки: Мусить!

Україна мусить стати поруч з усіма країнами держави і йти одностайно шляхом поступу, шляхом щирого демократизму, і національної свідомости.

Бо інак український народ жде ще гірша доля: ріжниця умов боротьби за добробут і ріжниця засобів своєї боротьби від часу до часу все буде збільшуватись і народ все більш буде підлягати експлоатації, утиску.

Отже кожен, хто розуміє сучасне становище політичного та громадського і національного життя, хто відчуває в собі справжний демократизм, мусить перейняти думками про реальну роботу на користь народові, для визволення його від ланцюхів економічних, з вязниці — до світа добробуту й самосвідомости.

Український народ потребує помочі, потребує свідомих і щирих робітників. Україна — то чистий «демос», то народня нива, не загнущена ніякими плевелами.

Праця на ній — щиро народня праця.

Ми знаємо, що багато щирих робітників, свідомих Українців живе поза межами України. Там инше життя, инші обставини його, нема близкого ґрунту, до якого можна булоб прикласти зараз руку.

Вони відірвані від народу, від рідного краю... Хиба думкою можуть линути до свого природнього ґрунту, до свого народу.

От через що в сей пекучий час, коли на черзі разом повстало безліч питань, що вимагають негайного розв'язання, коли народні потреби вимагають вдоволення і голосно висловлюють ся перед суспільством, мимоволі з душі вилітає поклик до земляків, які відчувають вагу «слухного часу» для України.

— До купи, земляки-поступовці, до купи!

Ідьте на Вкраїну, ставайте в ряди робітників! Роботи багато, корисної, вдячної роботи. Просвіта народніх мас, економічні питання, розгортання і плекання науки, штуки, організація громадських сил — от той ґрунт, на якому знайдуть на Україні роботу всякі свідомі українські сили.

І суцці на Україні, вірні сини рідно-

го краю, всі сили вкладайте для одновлення народнього життя, закладайте найширші організації робітників для добробуту свого народу.

Тож — єднайтеся українці-інтелігенти коло народнього діла на Україні!

Революція а філософія.

Безголове, яке тепер витворило ся в Росії не має вже, здає ся, краю. Витворило ся стілько пережесних змагань і противорічностей, що годі навіть зорієнтувати ся котрий напрям спасенний і котра дорога є золотою серединою. А вже до вершка дійшов той заколот в Польці і єї осередку Варшаві. Страшна листа убійств, рабунків, замахів продовжає ся майже що дня, так, що з одної днини нотують вже тепер по кількадесять випадків таких знасильств. А все те діє ся під покришкою «революції», отже найвисших ідей свободи і поступу! Се заставило польського писателя і знаменитого фейлстоніста Болеслава Пруса застановити ся близше над сею контроверзією і ось які уваги він кидає між иньшим в своїй «Kronic-i tygodnio-wij»:

Чого хотять, бажають, жаждуть народи? — Безпеченьства і свободи. Що народам обіцяють правительства? Безпеченьство і лад. А чого хоче революція?

Хоче народови дати свободу і запевнити їм поступ. Коротко кажучи, правительства і революції думають і працюють тільки над ушасливлеєм народів, над заспокоянем їй найглубших і найістотнійших потреб, а мимо сего народи не є щасливі: революція викликає чим раз нові постати небезпеченьств!...

Гроза і трагічність нинішнього положення, лежить не в тім, що революціоністи мають програму, достойну бандитів, але противно, що їх програма є така близька наук Христових, а мимо сего видає страшні висліди!... Бож погляньмо тільки. Соціалісти з глибини серця, як найщирійше хотіли поправити побит пролетарияту, а тимчасом з тижня на тиждень росте нужда. Хотіли запевнити найменшим і найслабшим опіку і поміч, а тимчасом нині, хто не має сильного п'ястука і бровнінга, є оголочений з опіки. Хотіли уприступити просвіту, умову і артистичну для всіх, а тимчасом край від двох літ стоїть над берегом цілковитого варварства. Хотіли усунути війни навіть політичні, але над всяку міру викликають домову війну. Хотіли збратати Поляків, Росиян і Жидів, а тимчасом Росияни устроюють погроми Жидів в Білімстоці, а в Варшаві розстрілюють Росиян ізза угла. Соціалісти є безсумнівно демократами, люблять т. з. низші кляси, а мимо сего забивають поліціантів і салдатів, які не лише походять з низших кляс, але в додатку мали в будучій революції відограти рішаючу ролю!...

Не се є гріхом — пише Прус в дальшій ході — що поступові партії хочуть хліба для голодних, світла для темних а свободи для всіх, але се, що для осягнення так знеслих цілий послугують ся «способами» давньої політики. Завдяки

се му так звані «революціоністи» не є на правду революціоністами, але реакціоністами, віруючими в се, що за помочию знасили, примусу, рабунку і убійства сповнюваних на політичнім противнику, можна створити Царство Боже на землі... Правдивий революціоніст повинен би і мусів би зачати від зриву зі всіма неморальними «способами»: замість знасилем послугувати ся добровільною згодою, замість бровнінгом — персвазією, замість ненависти — зичливістю. Так робив Христос, найбільший революціоніст всіх часів: споневіраний і замучений в'язень, що служив, учив, благословив і дарував і тими неправдоподібними «способами» побідив найбільші держави. Вже від двадцяти віків будує ся Єго Царство, а єще єго трівкості не видко кінця.

Просимо відновити передплату.

НОВИНА

— Календар. В четвер: руско-кат. Евтиха свмуч.; римо-кат. Захарї прор. — В п'ятницю руско-кат. Тита, Вартоломея; римо-кат. Регіни діви.

— Ревізія і арештоване редакції «Громадської Думки». «Кієвская Заря» доносить: «Вчера (т. є. в п'ятницю тамтого тижня, — *Ред.*) около год. 6. рано в льокали редакції української газети «Громадська Думка» явилась поліція і жандармські урядники в цілі переведення ревізії. Вступні ревізії були переведені поліцією в мешканю завідателя кнвжного магазина «Кієвской Старини» д. Степаненка, в друкарни Н. А. Гирича, де печаталась «Громадська Думка», і у д. Виноградової, котра занималась перекладами і коректою. У д. Степаненка поліція не найшла нічого нелегального і взяла в него лише два листи з єго кореспонденції, єгож самого полишено на свободі. Ревізія в друкарни почалась о год. 4. зрана і тревала до год. 6. Поліція не конфіскувала числа газети, котре як-раз друкувало ся, лиш перевела дуже строгую ревізію в самій друкарни, однак без ніякого успіху. Рівночасно відбувала ся ревізія у д. Виноградової. Вправді в її мешканю нічого не найдено, всеж таки велено їй удати ся з поліцією до редакції і там отворити шуфляду свого стола. З сего і почала ся ревізія в редакції «Громадської Думки». Поліція перевела докладну ревізію у всіх шести комнатах редакції «Гром. Думки». Викрито всілякі заказані виданя в українськїм язїці: виборску відозву, маніфест до армії і флоту, виданя української радикальної партії, справозданя в всеросійского хлопского зїзду, програми всеросійської «хлопской спілки» і т. и. При ревізії в столах співробітників найдено оден набитий револьвер. Рівнож забрано з шуфляд всю переписку співробітників, їх рукописи та спис співробітників. Тоді зараз післано до мешкань співробітників відділи поліції, щоб і там перевести ревізію. Редактора Матушевского не було якраз в місті. Поліція перевела ревізію у єго заступника Ефремова. Також переведено ревізію у служачого редакції, і найдено 5 пудів заказаної літератури. В мешканю співробітника Жука найдено також багато нелегальної літератури, головно соціал-демократичної. Жука поліція арештувала, так само як і співробітника Хохлича, у котрого рівнож нашли заказані брошури. Всіх, котрі в часі ревізії зайшли до редакції, задержувано і піддавано ревізії, а декотрих арештовано. Взагалі в редакції «Думки» було ревідованих 10 людей і в наслідок сего арештовано співробітника Квасницкого, Воронина і незвісну панну, котра не хотіла подати свого назвища. О год. 6. по полудни поліція опечатала поміщенє редакції і відійшла, полишивши горо-

дового для охорони. „Кієвські Отголоски Життя“, описуючи сю подію, додають ще, що арештований служачий зове ся Войтенко, що крім д. Виноградової арештовано ще і д. Піотровську і що „редакцію опечатано, а газету закрито на час воєнного стану“. — Строга ревізія відбула ся також в редакції „Кієвських Отголосков Життя“ і в редакції „Кієвской Зари“. „Шершень“ вже від довшого часу не доходив до нас. Нині прислано нам ч 25—26 „Шершня“, з дня 14. (28.) липня, а на першій стороні оповіщено там від редакції: З огляду на сучасні обставини видання „Шершня“ на деякий час припиняєть ся. Ось як виглядає російська свобода печати!

— **Против торгівлі дівчатами.** Міністерство судівництва видало сими днями слідуєче розпоряджене: Вуконуючи міжнародні постанови, ухвалені в Парижі в справі нищення торгівлі дівчатами, установило міністерство внутрішніх справ дирекцію поліції у Відні централею надзору над тою торгівлею. Та центральна буде мати на меті: 1. збирати спостереження що до торгівлі дівчатами, 2. старати ся о одноцільний надзір над гандлярами дівчат в кождім краї, 3. видавати потрібні розпорядження за посередництвом дотичних властей, 4. улекшувати зносини краєвих властей безпечности з такимиз властями за границею в ціли поборювання торгівлі дівчатами.

— **Вісти з України.** Київський губернатор дозволив одкрити дві каніцї і служити в них на Кирилівській вулиці ч. 34 в дитячому приюті римско-католицького (польского) добродійного товариства і в столовій тогож товариства на роші Поліційскої й Передславинської вулиць. Те саме римсько-католицьке добродійне товариство одкриває ремесничу школу для хлопців. — Священик села Староміщани, коло Підволочиську (в Галичині), Яків Шидловський поцінував (зліцитував) у селянина Єронима Масковського землю, бо той йому винен 10 карбованців за те, що священик поховав йому матір. — В Бахмуті, з динамітного складу забрано тринадцять з половиною пудів динаміту. — Селяне сачковського товариства просять катеринославського губернатора нарізати їм землі казенної або „оброчної“. Вони пишуть, що року 1904 виселили ся з Чернігівщини в оренбурзьку губернію. Землю їм там дано таку, що, на їй ні хліб, ні городина не росте, а гроші казна бере з їх, як за добру землю. Опріче того і клімат там дуже негарний і всі діти, яких вони туди привезли, повмірали. — Селяне в Красногорівці просять катеринославського губернатора поклопотатися, щоб поміщик Нестеренко наняв їм свою землю за людську ціну. А то вони землі не мають, а поміщик Нестеренко занадто велику ціну з їх править. — В Кобеляцькому повіті поміщики наймають селянам землю за дуже дешеvu ціну, а сами виїздять. — В село Сивороги, ушинського повіту, приїхали пристав та урядник з стражниками і зробили трус у селянина Василя Бея, що був послом у державній думі, але нічого в його не нашли. Звідти пішли до другого селянина Сідлецького та й там трусили і витрусили старий кинжал, що ним Сідлецький колов кабанів. Цю страшну зброю в Сідлецького забрано. — Архимандрит почаєвської Лаври Віталій, що підчас виборів обдурив волинських селян, підбивши їх до блоку з поміщиками, і вславив ся як редактор чорносотенного „Почаєвского Листка“, почав видавати ще одну — теж чорносотенну, але вже щоденну газету „Почаєвскія Ізвѣстія“. В газеті повно усякої непевної брехні — вся вона пишеться так, щоб підбурювати людей проти євреїв. — З Катеринославу пишуть, що місцеві соціал-демократичні організації заявили протест проти агітаторів, які підмовляють безробітних ламати машини і нападати на служащих на заводах. — В кобеляцькому повіті в маєткові Ілляшенка підпалено клуню і хазяїнський струмент.

— **З тов. „Основа“ слух політехніки у Львові.** Подаємо до відомости всім новоступаючим на політехніку, що в лоні нашого Товариства за-

вязалась „комісія інформаційна“. Задачою сеї комісії буде улекшити Товаришам гімназістам складанє іспитів вступних з геометрії і рисунків (безплатно), а всім товаришам подавати як найточніші інформації про обставини, пануючі на політехніці. Всіх нездецидованих просимо, щоб без огляду на несправдливий погослок, віддавались студіям технічно-фаховим, що скорше забезпечать їм будучність і що більше допоможуть скріпиги промисловий елемент серед нашої суспільности. Сьвідомих Русинів Українців просимо вступати в члени нашого Товариства, що є одиноким огнищем сьвідомих техніків-Русинів і подає різні користи матеріяльні. — Льокаль Товариства находить ся при ул. Льва Сапєги ч. 17. І. п. (близько політехніки), години урядові комісії від 2—3 і 4—5 пополудни щоденно. За Виділ: *Бронислав Бурбела* містоголова. *Вікенцій Дудар* секретар.

— **Дрібні вісти.** Урядові векслеві бланкети з руским текстом по 10, 20, 40, 60, 80 сотків, по 1 К 20 с., 1 К 40 с., 1 К 60 с., 1 К 80 с і по 2 К можна дістати всюди від 1. вересня 1906 р. — Станислав гр. Шептицький, капітан генерального штабу, який брав уділ в російско-яванській війні, делегований тепер яко представник австро-угорської армії на великі маневри французької армії. — Президент вишого краєвого суду др. Ал. Тхчжівіцький виїхав на кількатижневу відпустку; заступство обняв др. Дзєвський. — Краєвий маршалок Ст. гр. Бадені вернув до Львова і розпочав урядованє. — Львівська поліція арештувала двох молоденьких рабівників; 18-літнього Яна Яроша і 17-літнього Яна Ювечка, котрі на стрийскім гостинці, зараз за стрийским парком, напали на переїзджуючі фіри і рабували проїзжих. — Зуб мамута, довгий на цівтора метра, найдено при земних роботах в Гамбургу. Сей зуб, незвичайної білости, має вид добре зігненої шаблі. — На кораблі австрійского Льлойду „Аглия“, який привіз різні річи, приготовані на приняте цїсаря в Дубровнику, вибухнув пожар в складі нафти. Пожар угашено. — З Нове в проливї Берінга телеграфують, що там прибув корабель „Гюля“, який везе норвєску виправу до північного бігуна. — В Вальпарайзо викликала чималу паніку між потерпівцями властителями реальностей заява заграничних і чилійских асекураційних товариств, що они не будуть винагороджувати шкід, спричинених підчас землетрусу.

— **Дальший репертуар руского театру в Березанях** Сая тов. „Надії“. Початок точно о год 8. вечером. Абонамент на 6 вистав 10 кор. (Білетя продає торгівля п. Юзичинського і п. Гервого).

В суботу дня 8. вересня с. р. „Катерина“, опера в 3. діях Аркаса. Музика побільшена!

В неділю дня 9. вересня с. р. „Наймичка“, образ народний зі сльвами і танцями в 5. діях Карпенка Карого.

Телеграми

з дня 5. вересня 1906.

Відень. Vaterland доносить, що виборча комісія збере ся 13. а державна рада 20. сего місяця.

Петербург. Дневник „Рєч“ доносить, що з 6. послів до Думи тепер находять ся в вязниці: Френкель з Київя, Вітковский з Сувавалок, Медведів з Воронїжа, Овипко зі Ставрополя, Бібіков з Орла, Врабов з Пензи, Кутоманов з Курска, Окунєв з Тамбова.

Наша критика.

(„Не шануючий себе письменник“.)

Не в ціли полемізованя з критиком „Сьвіта“ п. Луцким я беру за перо, а задля всестороннійшого схарактеризованя порушуваної вже нераз на стовпцях нашої часописи кьєстї памфлетоманї наших критиків.

В надїї, що ось, ось діждемо ся вже сво-

єї великої сцени з відповідною перспективою, сьвітлом і урядженем, я бажав — пишучи „Парацію“ — вивести перед очи видців чарівний видокруг наших зелених гір, внести на сцену подих смерекових лісів, шум гірських потоків, запах сьвіжого сїна і пісню веселих гребільниць. Однак я сповнив похибку, що позволив на виставленє сеї премїєри на тісній, убогій сценї „Gwiazd-i“ та ще і слабкими аматорскими силами технічно-артистичної секції тов. ім. Котляревского. Хоть і як серед таких обставин штука могла випасти слабо, то се не управняло п. Луцкого до написаня критики, в якій представлено автора „Парації“ мало що не шарлатаном! Бо навіть не переповівши змісту комедії, ось що він пише:

„Та тут треба звернути увагу на дуже цікаву сторінку (!) в творчости дб. Лопатинського! Здавсь ся мені, що автор сам бачив (!) недостачі своєї комедії, бачив (!) що замість правдивого життя в творі його находить ся плитонька і глушенька побрехенька, без правди і без думки, бачив (!) що герої його се знаві нам давні паяцки (кепсько відновлені) і т. д. Здаючи собі справу (!) з того всього, автор прийшов до переконаня (!) що твір такий, (коли він вже має йти між людей), треба ратувати іншими способами і средствами. Думав (!) отже автор над тим — і придумав (!) іменно: постановив (!) він підперти всю річ всякими дешевими, а блискучими додатками! Тому терен сеї комедії — : наші гори, тому його рутенський є тут малярем, що по горах їздить вельоцинедом, освічуючи сїру сцену ацетилзноюю лампою, — тому серед промови Явдохи, зараз на початку акції, свище льокомотива, — тому „приїзджих“ репрезентує тут професор з пушкою на мотилї, — тому батько Парації їде до Америки, а вертає вже в чорних окулярах, тому маляр публично малює портрет Настї, а п. Ярина згадує про імпресіонїзм, тому в кінци (міркуй собі, народе, бо се не так часто дїє ся на Руси!) вводить автор коня на сцену! Тим всім хотїв (!) автор зеднати собі публіку і славу! На жаль ефекти ті не дописали! Комїзм характерів (але нових, не таких, як Ганяк!), комїзм ситуацій, правду і думку хотїв (!) автор прикрити дотепом слів, дотепом оклепаних фраз, (пр. розмова на ст. 30—31), неприродно введеними сьпївами („а ми собі дівчата засьпїваймо тимчасом“...) (ст. 40), національно-патріотичними моралами (ст. 71, 128) а передовсім наведеними висше дешевими, а блискучими зовнішніми аплікаціями. До тих аплікацій треба зачислити також всі сходи та заходи сонця і місяця, які при нагодї виставленя Парації у Львові добили сю комедію до краю...“

Звідки шановний критик знає те все, що я „бачив“ (3 рази) „здавав собі справу“ прийшов до переконаня, „думав“, „придумав“, „постановив“ і 2 рази „хотїв“?!

На таку психологічну всевідучність не позволив би собі навіть жаден прокуратор супротив підсудного! Мушу категорично застеречи ся против такого відгадуваня моїх думок, яке виходить на просту івсинуацію. А що п. критикови не так ходило о „Парацію“, як о мою особу — хотїй не знаю, які то особисті рахунки має п. Луцкий зі мною до полагодженя — виходить з переповненого іронїчного Ідею вступу до сеї критики, який позволю собі навести:

„Коли зважимо, що шановний творець не діждав ся досі ніякої поважнійшої оцінки, ніякого гучного признаня за свій труд, коли зважимо, що ніякий твір його не став досі навіть дешевою сензацією (!) — і то у нас, яким так рідко доводиться ся почувти, чи побачити свою, рідну драму, — тоді напевно вже витягнемо відповідну консеквенцію і порозуміємо його важкий жаль (?) до всіх тих, що праці і заслуг ш. драматурга не бачать — не признають. Дня 1. червня с. р. запрезентував д. Лопатинський перед львівською громадскою своєю комедію „Парацію“. Сподївав ся (!) певно, (знов влазить мені в душу з чоботами! — прим. автора.) що може хоч тепер зверне на себе увагу (!) вських критиків і рецензентів (дякую за приємність! — прим. ав-

тора) — а тут (як би навмисно і зі злости) на всіх запечатаних паперах від „Ниви“ аж до „Вістника“ всьо як мовчало, так мовчить! Коли і се розважиш, ласкавий читателю, то тоді певно зрозумієш, що „Руслан“ (якого редактором є той сам д. Лев Лопатинський) прямо мусів розгнівати ся і накинути ся на нашу злобну або байдужну „критику“, яка промовчує вистави творів д. Лопатинського.

Я нігде не висловлював такого жалю з причини неоцінюваня моєї праці і заслуг яко драматурга і п. Луцький не має права імпуговати мені его, а так само є свідомою неправдою з его сторони твердження, немов би „Руслан“ гнівав ся за промовчуванє вистави моїх творів. „Руслан“ писав про нашу критику взагалі, заміщував з сего приводу письма дд. Масляка, Яричевського і ин., унімав ся також за товариство ім. Котляревського, але ніколи не писав про мої твори якраз тому, що его редактором є „той сам д. Лев Лопатинський.“ Мої твори були за те виставлювані більше як сто разів по читальнях цілого краю і праса сего не промовчує, а навіть подавала зовсім поважні оцінки і хоть се не було „гучним признанєм“ ані „дешевою сенсациєю“, то всеж таки для мене є більшим вдоволенєм, чим накидуване публиці своїх книжок або замовлені рецензії між членами спілки взаємної реклами і адо-рації. Д. Луцький повинен се зрозуміти!

Не беру ся тут збивати замітів критика що до самої штуки, в якій він не найшов ні одного правдивого типу, а тільки „перестарілі шаблони“, або „нужденні кукли з паперу“, або „неприродні, эле поняті автором і тому поломані каліки“; не найшов ані одної природної ситуації, ані жадної акції, а тільки „дурненьку фавулу“... Нехай буде і так до часу. Може найдуть ся люди, що видадуть колись безсторонний осуд, хто більше заслугоє на імя „не шануючого себе письменника“, чи автор „Параді“, чи єї критик.

Лев Лопатинський.

Матеріали до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Поєднанє руських партій і проєктований в тій цілі з'їзд в Львові.

Письмо до Редактора „Правди“.

(Дальше.)

Стара партія здаєть ся все то запізнавати. Обертуючи ся заєдно в зачарованім колесі своїх думок і переконань, яко амбітна і ніби непогришна відкидає вона всі науки, котрі гірка практика ствердила, а час так докладно інтерпретує.

Коли стара партія при першій зібраню Ради руської нас народовців до співуділу в тім товаристві не прийняла, лише сказати від такого виключила, може бути, що вона робила се в почутю якоїсь сили, і що цілий той рух молодого сторонництва або загално цілу партію чимсь ефемеричним, що найліпше змаюризувати належить.

Коли стара партія не уважала за потрібне, користати з тих пересторог, які їй народовці по неудалых виборах до послідного сойму, в відозві „По виборах“, (уміщеній в Правді, котру окремо відбито, і на всі сторони порозсилано) подавали, виводячи яко головну причину ігнорванє молоді партії, — могло бути, що стара партія манила себе надіями, що вона на тільки крика і надіяна, що вона сама прикру ситуацію перекоже, а українців можна в трубу пустити, яко нево-трібних їй, одним словом могла жити в найчаровніших якихсь експекторациях!

Нинька та сила щезла, наді розвіяли ся, а перестороги народовців справдили ся. Народовці являють ся яко елемент, котрий єдино цілому життю народному межі Русинами нову силу додати, надії відновити може, подавши ім твердий ґрунт. Позбавляти ся нинька ще старій партії допливу того елементу,

то вже не називало би ся ні твердостею, ні засліпленостею, а простою зрадою, народним проневірством.

Розумієть ся, що від народовців пере-провадження цілого того зближеня ся и порозуміня жадати не можна. Причина, що такого порозуміня досі нема, не лежить в нас. Ми старали ся всіми силами, так в письмах публичних як и нашими поступками его спровадити. Стара партія не доувекала до того. До неї належить направити той блуд.

А направити той блуд повинно для старої партії бути обовязком не тільки не утяжливим, но над міру прямиим, наказаним тим патріотизмом, о яким воно так широко толкує, а до якого вона має таку велику претенсію. Се поправді був би акт найвишого патріотизму через який напротив роз-вельможеного впливу наших противників поставлена була би нова сила, се єсть сила цілої зєднаної інтелігенції руського народу. Но — на лихо! — таке аоі не стало ся досі, ані, помимо грізного уюминаня часу, на таке у старої партії не заносить ся! Се поправді твердість, але особлившого роду, яку имену-вати не хочу.

А прецінь не можна допустити, щоби таке поступованє було обявом думок цілої старої партії. Заявленє Руського Сіона, що лишень кількох людей з старої партії стає такому зближеню ся руських партій на перешкодї, мушу прийняти, яко правдиве. Я сам можу достарчати доказ на то, що таке повєднанє обох руських партій, кілько воно і межі адгерентами старої партії своїх горячих заступників, має через якусь засліпленість тих людей, що на нещастє нею провадять, не приходити до скутку, доказ з історії такої справи порозуміня и музінім крузі с. в. в пред-виборчїм зібраню в моїй стороні по причині послідних виборів до Думи державної.

Поставлений народною партією кандидат на посла до Думи державної на округ виборчий Золочів-Перемишляни, мав я до ре-валізованя з кандидатом Ради руської, в старої партії в особі пана Юліана Геровського. Пан Геровський з'єднав собі був поправді голоси в одній стороні, так як я їх мав в дру-гій. Що таке роздвоєнє межі Русинами при страшній агітації Поляків, а нашій нерухавости отже при и так невеликих шансах для якого небудь руського кандидата, на неко-ристь нашу виходити би мусіло, річ ясна. Треба було коєчне порозуміти ся, отже ко-тремусь з нас від кандадатури відступити. В тій цілі був уряджений з'їзд впливові-ших священників виборців. Колиж и тут до порозуміня не доходило, коли мої прихильники на жаден спосіб своїх голосів на пана Геров-ського віддати не хтіли, а заступники поваги Ради руської, хоч в засаді мою кандидатуру узнавали, авторитетови тоїж ухибити не ду-мали, просяв я (sic) тих перших, щоби в ін-тересі добра народного свої голоси пану Ге-ровському віддали, так, як и я сам мій голос ему віддам, підносячи, що може той факт, що я, яко репрезентант народної партії, для утриманя солідарности межі Русинами від кандидатури відступив, буде засновком до то-го, певне великої досяглости другого факту, се єсть поєднанє обох руських партій. А що-би не губити ся в пустих експекторациях, по-річ так наглу и так велику до її довершеня праблизити, предложив я пану Геровському певні кондиції, котрі мали бути ніби тою ці-ною, за яку я від кандидатури відстав.

(Дальше буде).

Рух залізничних поїздів

важний від 1. мая 1906 після середно-євро-пейского часу.

До Львова на дворець головний приходять:

З Іцкан	12:20*, 6:10, 1:40, 5:45, 9:05*
„ Кракова	2:31*, 5:50*, 8:45, 1:30, 5:25, 8:40, 9:30*
„ Підволочиск	7:20, 11:45, 2:20, 5:50, 10:30*
„ Лавочного	7:29, 11:50, 10:50*
„ Рави руської	7:50, 4:50
„ Станиславова	8:05
„ Самбора	8:15, 1:50, 9:20*
„ Любіня вел.	11:50* (13/5—16/9 в неділі і свята)
„ Яворова	8:18, 4:37
„ Янова	1:15 (1/5—30/9), 8:45* (13/5—9/9 в неділі і р.-кат. свята), 9:25* (13/5—9/9)
„ Коломиї	10:05
„ Ряшева	10:35
„ Тухлі	3:45 (від 15/6 до 30/9)
„ Брухович	7:07, 3:25, 5:30, 8:20* (всі від 6/5 23/9 щоденно і 1:45 (6/5 до 23/9 в неділі і р.-кат. свята)

На Підзамче.

„ Підволочиск 7:05, 11:30, 2:08, 5:35, 10:16*

Зі Львова з головного двірця відходять:

До Кракова	12:45*, 1:—*, 8:35, 2:45, 6:35* 8:25 10:05*
„ Іцкан	2:51*, 6:15, 9:20, 2:40, 10:40*
„ Підволочиск	6:20, 10:55, 2:21, 6:15*, 9:50*
„ Яворова	6:55, 6:—*
„ Янова	9:15 (1/5—30/9), 1:35 (13/5—9/9 в неділі і р.-кат. свята), 3:14 (18/5—9/9).
„ Лавочного	7:30, 2:30, 6:25*
„ Самбора	8:55, 4:15, 10:51
„ Станиславова	9:10*
„ Белзця	10:45
„ Ряшева	4:05
„ Коломиї	3:10
„ Рави руської	7:25*, 11:35*
„ Перемишля	10:05* (від 1/5 до 30/6) Хирова Ясла
„ Стрия	11:10*
„ Брухович	6:05, 2:28, 3:40, 6:26* (всі від 6/5 до 23/9 щоденно), 12:40 (6/5—23/9 в неділі і р.-кат. свята).

З Підзамча:

„ Підволочиск 6:32, 11:07, 2:32, 6:27*, 10:02*.

Примітка. Поїзди посильні друковані є черевками товстими; поїзди нічні є зазначені зьвіздкою. Пору нічна числить ся від 6. год. вечір до 5. год. 59 минут рано.

Звичайні білети їзди як також білети всякого иншого рода, ілюстровані провідники розклади їзди ітд. можна набувати через ці-ли єнь в міскім бюрі ц. к. державних зе-ліз. д. п. пасажа Гавсмана ч. 9.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
від 1. до 15. вересня 1906.

Нова сензацийна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представленє В неділі і свята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятницї High-Life представленє. Білети вчаснійше можна на-бути в конторі Пльона при ул. Кароля Лю-двика ч. 9.

Всілякі КУПОНИ
і
вильосоввні цінні папері
виплачує без потрученя провізні або коштів
Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц
БАНКУ
Гіпотечного.

„Торбан“
музична бібліотека
видає
Українська Накладня
Львів, Вроновська 8.
Катальог даром і оплатно.